

– форма оплати (готівка, ЕПЗ), суму коштів, валюта операції, загальна вартість придбаних товарів (отриманих послуг) за чеком, літерне позначення ставки ПДВ, ставка ПДВ у відсотках, сума ПДВ (за всіма товарами/послугами у чеку), літерне позначення ставки акцизного податку, ставка акцизного податку, сума акцизного податку (за всіма зазначеними в чеку товарами/послугами), заокруглення, до сплати;

– фіскальний номер касового чека/електронного касового чека, дата (день, місяць, рік) та час (година, хвилина, секунда) розрахунку, QR – код (зазначається у разі наявності – містить код автентифікації повідомлення чеку, дату і час розрахунку, фіскальний номер чека/електронного чека, суму розрахункової операції, фіскальний номер РРО/програмного РРО), позначку щодо режиму роботи (офлайн/онлайн), контрольне число, сформоване в режимі офлайн (лише для програмного РРО), заводський номер РРО (для програмних РРО не вказують), фіскальний номер РРО або програмного РРО;

– напис «ФІСКАЛЬНИЙ ЧЕК» та графічне зображення виробника (найменування/логотипу) [3].

Отже, згідно нововведень щодо роботи фізичних осіб-підприємців, важливо зрозуміти всі тонкощі роботи з реєстраторами розрахункових операцій з урахуванням норм чинного законодавства України.

Список використаних джерел: 1. *Маліновська А.* З 1 жовтня штрафи до 150%: що буде за роботу без РРО та хто може не встановлювати касові апарати. *Факти: веб-сайт.* URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/ekonomika/20231004-z-1-zhovtnya-shtrafy-do-150-shho-bude-za-robotu-bez-rro-ta-hto-mozhe-ne-vstanovlyuvaty-kasovi-aparaty/ez-rro-ta-hto-mozhe-ne-vstanovlyuvaty-kasovi-aparaty> (дата звернення: 30.10.2023). 2. *Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг* : Закон України від 06.07.1995 № 265/95-ВР : станом на 1 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-vr#Text> (дата звернення: 30.10.2023). 3. *Фіскальний касовий чек на товари (послуги).* *Головбух: веб-сайт.* URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/8596-fskalniy-kasoviy-chek-na-tovari-poslugi> (дата звернення: 30.10.2023).

УДК 657

Нагорний П.В., здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Науковий керівник: **Гнедіна К.В.**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ключові слова: автоматизація, управлінський облік, внутрішньогосподарський облік, малі підприємства, інформаційна система автоматизації.

На сучасному етапі розвитку українська економіка переживає кризовий період, зумовлений негативним впливом низки зовнішніх та внутрішніх чинників. Як наслідок, вітчизняна економічна система наразі характеризується нестабільним середовищем функціонування, підвищеним ризиком банкрутства та погіршенням фінансового стану підприємств, інфляційними процесами тощо. В таких умовах ускладнюється діяльність всіх суб'єктів господарювання без винятку, проте найбільшого негативного впливу зазнають саме малі підприємства, фінансова та антикризова стійкість яких, зазвичай, є нижчою, ніж у великих та середніх компаній. Саме тому для малих підприємств проблема побудови раціональної системи управління діяльністю є особливо актуальною. Водночас варто зауважити, що здійснення ефективного управління бізнес-процесами суб'єкта господарювання можливе лише за умови впровадження надійної системи інформаційного забезпечення ухвалення управлінських рішень, практичною реалізацією якої є підсистема управлінського обліку на підприємстві.

Значення та роль управлінського обліку як підсистеми бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання визначено та обґрунтовано численними дослідженнями теоретичного та прикладного характеру. Змістовну сутність даного поняття розкрито в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: «внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством» [1]. Ведення управлінського обліку на підприємстві – складний багатостадійний процес, який потребує практичної реалізації різних математичних моделей, методів та інструментів обробки і аналізу інформації. Відповідно цілком зрозумілими є спроби вітчизняних компаній спростити процес ведення управлінського обліку шляхом його повної чи часткової автоматизації. І хоча наразі на ринку представлено значну кількість різних програмних систем автоматизації управлінського обліку, в багатьох українських підприємств досвід впровадження та використання таких систем досить обмежений. Особливо це стосується малих підприємств, на яких досить часто автоматизація управлінського обліку обмежується використанням пакету MS Excel для проведення деяких розрахунків. Саме тому можна стверджувати, що проблема визначення особливостей і базових засад автоматизації управлінського обліку на вітчизняних малих підприємствах є актуальною та потребує подальших досліджень.

Автоматизація управлінського обліку – це використання програмованих інформаційних технологій для зменшення трудомісткості ведення внутрішньогосподарського обліку, обмеження безпосередньої участі фахівців з обліку у виконанні відповідних математичних і економічних розрахунків, та формуванні на їх основі певних аналітичних висновків. Автоматизація управлінського обліку на підприємстві має певні переваги у порівнянні з традиційним підходом ведення внутрішньогосподарського обліку:

- суттєве пришвидшення процесів отримання, збереження, обробки та аналізу великих масивів інформації;
- полегшене використання та комплексне поєднання складних математичних і економетричних моделей управлінського обліку;
- зменшення ризику допущення випадкових та систематичних помилок у процесі ведення внутрішньогосподарського обліку;
- спрощена розробка та формування управлінських звітів для потреб управлінського персоналу компанії [2; 3].

Проте автоматизація управлінського має також певні недоліки:

- залучення додаткових витрат (інколи досить значних) на придбання та впровадження інформаційних систем автоматизації управлінського обліку;
- підвищення ризику втрат даних внаслідок відмови технічного чи програмного забезпечення;
- необхідність формування певних цифрових навичок у фахівців із ведення управлінського обліку для ефективного використання впроваджених інформаційних систем автоматизації внутрішньогосподарського обліку [2; 3].

Необхідно враховувати зазначені недоліки під час співставлення та порівняння можливих альтернатив використання тих чи інших інформаційних систем для автоматизації внутрішньогосподарського обліку.

Автоматизація управлінського обліку на малих підприємствах має певні особливості. Так, на раціональний вибір інформаційної системи автоматизації внутрішньогосподарського обліку можуть впливати такі фактори:

- обмежені фінансові можливості малих суб'єктів господарювання;
- помірна трудомісткість та складність використовуваних математичних моделей управлінського обліку;
- спрощена організація комунікаційних каналів між окремими підрозділами та працівниками (досить часто управлінський персонал малих підприємств має безпосередній доступ до вихідних даних управлінського обліку);

- переважно недостатній досвід керівництва невеликих компаній у питаннях автоматизації внутрішньогосподарського обліку.

Досить часто автоматизація управлінського обліку на малих підприємствах відбувається шляхом використання розрахунково-аналітичних можливостей широко використовуваних інформаційних систем на кшталт MS Excel. Основними перевагами таких систем є низька вартість та простота використання. На українському ринку представлені також більш професійні рішення автоматизації внутрішньогосподарського обліку, такі як програмні системи BAS (BAS Малий бізнес, BAS Комплексне управління підприємством тощо) [2]. Відповідні системи пропонують ширший перелік можливостей користувачам, проте й мають значно вищі поріг входження та вартість. Слід зауважити, що використання таких професійних систем на малих підприємствах не завжди є виправданим. Однією з основних засад організації управлінського обліку є принцип економічності – вигоди від впроваджених рішень мають бути більшими за втрати. Якщо система управління малого суб'єкта господарювання є досить простою, цілком виправданим може бути використання простих програмованих інформаційних систем, таких як MS Excel.

Таким чином, автоматизація управлінського обліку є перспективним напрямом модернізації та вдосконалення наявних загальних підходів організації внутрішньогосподарського обліку. Автоматизація управлінського обліку має свої переваги та недоліки, а також особливості реалізації на малих підприємствах. В якості базових засад вибору певної інформаційної системи автоматизації внутрішньогосподарського обліку невеликої компанії варто розглядати принципи раціональності та економічності. Перспектива подальших досліджень із розглянутої проблематики передбачає розробку конкретних практичних рекомендацій щодо автоматизації управлінського обліку малих суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 365.
2. Гаркуша С.А. Організація безпаперового управлінського обліку на підприємствах малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/155/149> (дата звернення: 21.09.2023)
3. Скрипник С.В., Франчук І.Б., Шепель І.В. Особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. № 10. С. 39-45.

УДК 657.1

Рагуліна А.О., здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **Потриваєва Н.В.**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Ключові слова: цифровізація, блокчейн, штучний інтелект, програмне забезпечення, трансформація.

У сучасному світі спостерігається стрімка динаміка розвитку технологій, а цифрова трансформація взагалі стає невід'ємною частиною багатьох сфер життя. Бухгалтерський облік не є винятком, і його функції, методи та підходи стали суттєво модифікуватися під впливом цифрової трансформації.

Цифровізація бухгалтерського обліку передбачає використання таких інформаційних технологій, як хмарні технології, програми, штучний інтелект, блокчейн, робота з великими масивами даних та Інтернет ресурси.

Штучний інтелект використовується для усунення обчислювальних бар'єрів та заміни «традиційних, малоефективних моделей ручної роботи» на моделі, які використовують набагато більшу кількість параметрів для обчислення [1]. Штучний інтелект (ШІ) на основі